Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
юридичний факультет

Кафедра процесуального права

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан юридичного факультету
проф. Віталій ГОРДЄЄВ
"____" серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
АДВОКАТСЬКА ЕТИКА
вибіркова

Освітньо-професійна програма Право

Спеціальність D8 Право

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

юридичний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Адвокатська етика** складена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D8 Право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право.

Розробник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри процесуального права, доцент **Остафійчук Людмила Аурелівна**

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни: кандидат юридичних наук, доцент кафедри процесуального права, доцент **Остафійчук Людмила Аурелівна**

Затверджено на засіданні кафедри процесуального права
Протокол № 1 від «26» серпня 2026 року

Завідувач кафедри процесуального права _____ **к.ю.н., доц. Ауріка ПАСКАР**

Схвалено методичною радою юридичного факультету

Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії _____ **PhD, ас. Лаура БЗОВА**

Мета навчальної дисципліни: Метою навчальної дисципліни є теоретичне засвоєння та подальше практичне застосування студентами Правил адвокатської етики в діяльності адвокатів України та зарубіжних країн, в т. ч. як підготовчого етапу для складання кваліфікаційного іспиту майбутнього адвоката.

а) дати студентам наступні **знання та розуміння** адвокатської етики:

- значення універсальних, міжнародних, регіональних та внутрішніх актів, що регламентують етику відносин в професійній діяльності адвоката;
- основні поняття, джерела та принципи адвокатської етики;
- особливості етичних відносин адвоката з різними суб'єктами під час здійснення професійної діяльності та в мережі Інтернет;
- європейські та національні засади застосування дисциплінарної відповідальності за порушення Правил адвокатської етики.

б) виробити у студентів наступні **когнітивні вміння** у предметній області адвокатської етики:

- здатність бачити суть проблеми і розбиратися з причиною, а не з наслідком;
- спосіб мислення, при якому майбутній адвокат ставитиме під сумнів інформацію, що надходить і навіть власні переконання;
- здатність бачити те, чого ще немає;
- здатність взаємодіяти з судом, правоохоронними органами, колегами-адвокатами, клієнтами;
- здатність розуміти емоції, наміри і мотивацію інших людей і свої власні, а також уміння управляти своїми емоціями та емоціями інших людей.

в) прищепити студентам наступні **практичні навички** у предметній області верховенства права:

- вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, які регламентують деонтологічні засади адвокатської діяльності;
- застосувати Правила адвокатської етики на практиці;
- обґрунтовано та мотивовано викладати свої думки;
- уміння вести переговори;
- уміння створювати відносини довіри при спілкуванні з клієнтом;
- вміння виявляти маніпуляції клієнта;
- здатність самостійно формулювати свою думку, вміння переконувати і приймати рішення.

Результати навчання:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно,

так і письмово.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо.

ЗК 12. Здатність цінувати та поважати різноманіття та полікультурності.

ЗК 13. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 14. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності спеціальності

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв’язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також знання практики їх застосування.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Програмні результати навчання

РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

РН 3. Проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

РН 5. Вільно спілкуватися іноземною мовою професійнго спрямування (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово.

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати й обгрунтовувати варіанти їх розвязання.

РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв’язок правової системи України з правовою системою Ради Європи та Європейського Союзу.

РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

РН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

РН16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Форма навчання	**Рік підготовки**	**Семестр**	**Кількість**		**Кількість годин**						**Вид підсумкового контролю**
			кредитів	**годин**	**лекції**	**практичні**	**семінарські**	**лабораторні**	**самостійна робота**	**індивідуальні завдання**	
Денна	1	2	3	90	14	14	н/п	н/п	62		залік
Заочна	1	2	3	90	4	4	н/п	н/п	82		залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять		Кількість годин											
		денна форма						*заочна форма*					
	усього		у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц	практ.	лаб.	інд.	срс		лекц	практ.	лаб	інд	срс.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Етичні основи професійної діяльності адвоката з клієнтом													

Тема 1. Адвокатура України: створення, нормативні – правові акти, що регулюють здійснення адвокатської діяльності. Джерела адвокатської етики	11	1	1	н/п	н/п	9	14	н/п	н/п	н/п	н/п	14
Тема 2. Основні принципи адвокатської етики	13	2	3	н/п	н/п	8	13	1	н/п	н/п	н/п	12
Тема 3. Етика взаємовідносин адвоката з клієнтом	16	3	4	н/п	н/п	9	14	1	1	н/п	н/п	12
Разом за ЗМ1	40	6	8	н/п	н/п	26	41	2	1	н/п	н/п	38
Змістовий модуль 2. Особливості етичних відносин адвоката з іншими суб'єктами під час здійснення професійної діяльності та в позаробочий час												
Тема 4. Етика поведінки адвоката з судом та іншими учасниками судового провадження та досудового процесу	13	2	2	н/п	н/п	9	12	1	1	н/п	н/п	11
Тема 5. Етика поведінки адвоката з іншими органами та особами	13	2	2	н/п	н/п	9	12	1	0	н/п	н/п	11
Тема 6. Етичні правила поведінки	13	2	2	н/п	н/п	9	12	0	1	н/п	н/п	11

адвокатського бюро, адвокатського об'єднання; між адвокатами; в мережі Інтернет та в позаробочий час												
Тема 7. Відповідальність за порушення правил адвокатської етики	11	1	1	н/п	н/п	9	12		1	н/п	н/п	11
Разом за ЗМ 2	50	7	7	н/п	н/п	36	49	2	3	н/п	н/п	44
Усього годин	**90**	**14**	**14**	н/п	н/п	**62**	**90**	**4**	**4**	н/п	н/п	**82**

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1	**Адвокатура України: створення, нормативні – правові акти, що регулюють здійснення адвокатської діяльності. Джерела адвокатської етики** 1.Генезис адвокатури України. Нормативні – правові акти, що регулюють здійснення адвокатської діяльності. 2.Поняття адвокатської етики та її місце в системі професійної юридичної етики. 3.Нормативно – правові акти, що регулюють етичні основи професійної діяльності юристів (адвокатів). 4.Правила адвокатської етики: історіографія, значення, загальна характеристика, структура, суб'єкти, на яких поширюються ці правила.
2	**Основні принципи адвокатської етики** 1.Принципи професійної діяльності адвоката в Україні. 2.Міжнародні принципи адвокатської етики. 3.Основні принципи адвокатської етики в Україні їх хаорактеристика. 4.Практика ЄСПЛ та національних судів щодо тлумачення етичних принципів адвокатської діяльності.
3	**Етика взаємовідносин адвоката з клієнтом** 1.Хто такий Клієнт? Принципи, якими має керуватися адвокат у роботі з клієнтом. 2.Основи надання правничої допомоги Клієнту. 3.Етичні аспекти прийняття доручення Клієнта.

	4.Створення умов довіри. 5.Вирішення питання оплати гонорару
4	**Етика поведінки адвоката з судом та іншими учасниками судового провадження та досудового процесу** 1.Які принципи Правил адвокатської етики визначають поведінку адвоката з судом та іншими учасниками судового провадження та досудового процесу? 2.Основні переваги співпраці з адвокатом. 3.Етика залучення ЗМІ до висвітлення судового процесу. 4.Співпраця між судом, окремими суддями та адвокатами в судовому засіданні та поза ним. 5.Особливості написання процесуальних документів. 6.Чи слід звертати увагу на помилку судді в судовому процесі? 7.Етика спілкування із суддями поза процесом. 8.Хабарі і суд. 9.Незалежність та приорітет інтересів клієнта. 10.Чесність та порядність під час здійснення професійної діяльності в суді. 11.«Підводні камені» роботи адвоката в судовому процесі. 12.Значення і використання часу в суді. 13.Розвідка та обробка інформації. 14.Гендерний фактор і його використання в суді. 15.Промова адвоката в суді. 16.Культура поведінки адвоката у відносинах з іншими учасниками судового провадження. 17.Етичні аспекти відносин адвоката з органами досудового розслідування. 18.Адвокат – слідчий. Конфіденційна співпраця під час слідчих дій.
5	**Етика поведінки адвоката з іншими органами та особами** 1.Етичні аспекти відносин адвоката з органами адміністративної юрисдикції, державними органами та органами місцевого самоврядування. 2.Етичні аспекти відносин адвоката з іншими особами.
6	**Етичні правила поведінки адвокатського бюро, адвокатського об'єднання; між адвокатами; в мережі Інтернет та в позаробочий час** 1.Адвокатське бюро, адвокатське об'єднання як суб'єкти відносин щодо забезпечення дотримання ПАЕ. 2.Відносини між адвокатами. 3.Етика адвоката в мережі Інтернет та в позаробочий час.
7	**Відповідальність за порушення правил адвокатської етики** 1. Поняття юридичної відповідальності адвоката. 2.Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення ПАЕ 3.Адміністративна відповідальність адвоката за порушення ПАЕ. 4.Кримінальна відповідальність адвоката за порушення ПАЕ.

	5.Цивільно-правова відповідальність адвоката за порушення ПАЕ.

Тематика практичних занять з переліком питань

№ п/п	Назва теми (питання/завдання)
1.	**Адвокатура України: створення, нормативні – правові акти, що регулюють здійснення адвокатської діяльності. Джерела адвокатської етики.** Практичне завдання-анкетування: «Мій ідеальний адвокат». Розв'язування казусів.
2.	**Основні принципи адвокатської етики** Виступ із презентацією (доповіддю) щодо розкриття змісту, елементів, проблемних питань теоретичного характеру та практичних аспектів застосування Х-принципу адвокатської етики за планом.
3.	**Етика взаємовідносин адвоката з клієнтом** Практичне завдання з розв'язування задач та казусів з питань: Підстави для надання правової допомоги адвокатом. Вільний вибір клієнтом адвоката. Компетентність і добросовісність під час прийняття адвокатом доручення клієнта. Інформування адвокатом клієнта щодо ведення дорученої йому справи. Неприпустимість конфлікту інтересів на стадії прийняття доручення клієнта. Принцип конфіденційності під час прийняття доручення клієнта. Гонорар. Витрати, пов'язані з виконанням доручення клієнта. Розірвання договору про надання правової допомоги адвокатом: правові підстави. Етичні аспекти відносин адвоката: - з недієздатним (обмежено, частково дієздатним) клієнтом; - з клієнтом – юридичною особою; - з клієнтами в ролі посередника; - з клієнтом за дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги, або в разі залучення захисника для проведення окремої процесуальної дії.
4.	**Етика поведінки адвоката з судом та іншими учасниками судового провадження та досудового процесу** Практичне завдання з розв'язування задач та казусів з питань: Дотримання адвокатом принципу законності у відносинах з судом та іншими учасниками судового провадження. Дотримання принципів незалежності адвоката та пріоритетності інтересів клієнта у відносинах адвоката з судом.

	Дотримання адвокатом принципів чесності та порядності під час професійної діяльності у суді. Культура поведінки адвоката у відносинах з іншими учасниками судового провадження. Етичні аспекти відносин адвоката з органами досудового розслідування та адміністративної юрисдикції. Культура спілкування адвоката із судом: етичні й правові проблеми. Захист і обвинувачення: деонтологічні аспекти взаємодії адвоката і прокурора, адвоката і слідчого на різних стадіях кримінального провадження. Тиск адвоката на суд, правоохоронні органи та інші органи державної влади: етичні проблеми вироблення «агресивної» стратегії захисту адвокатом клієнта.
5.	**Етика поведінки адвоката з іншими органами та особами** Практичне завдання з розв'язування задач та казусів з питань: Етичні аспекти відносин адвоката з органами адміністративної юрисдикції. Етичні аспекти відносин адвоката з державними органами й органами місцевого самоврядування. Етичні аспекти відносин адвоката з іншими особами. Завдання з обговорення рішення ЄСПЛ по справі від 27.06.2017р. №48427/09, ЕСНК 2017
6.	**Етичні правила поведінки адвокатського бюро, адвокатського об'єднання; між адвокатами; в мережі Інтернет та в позаробочий час** Практичне завдання з розв'язування казусів з питань: Адвокатське бюро, адвокатське об'єднання як суб'єкти відносин щодо забезпечення дотримання ПАЕ. Відносини між адвокатами. Етика адвоката в мережі Інтернет та в позаробочий час.
7.	**Відповідальність за порушення правил адвокатської етики** Розв'язання завдання та казусів по темі. Анкетування студентів за результатами вивчення курсу «Адвокатська етика»

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин д.ф.н./з.ф.н.
1	**Адвокатура України: створення, нормативні – правові акти, що регулюють здійснення адвокатської**	Самостійне опрацювання теоретичної частини й основної нормативно-правової бази щодо етичних основ професійної діяльності юристів	8/14

	діяльності. Джерела адвокатської етики	(адвокатів) у світі, Європейському Союзі, Україні.	
2	**Основні принципи адвокатської етики**	Підготовка презентації (доповіді)	8/12
3	**Етика взаємовідносин адвоката з клієнтом**	Вирішення казусу	8/12
4	**Етика поведінки адвоката з судом та іншими учасниками судового провадження та досудового процесу**	Аналіз кейс-ситуації	9/11
5	**Етика поведінки адвоката з іншими органами та особами**	Вирішення задачі	9/11
6	**Етичні правила поведінки адвокатського бюро, адвокатського об'єднання; між адвокатами; в мережі Інтернет та в позаробочий час**	Виконання практичного завдання	9/11
7	**Відповідальність за порушення правил адвокатської етики**	підготовка презентації (доповіді)	9/11

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Критерії оцінювання самостійної роботи передбачають перевірку повноти, самостійності та якості опрацювання матеріалу (підготовка презентацій і доповідей, вирішення казусів і кейсів, ведення опорних конспектів лекцій, складання словників термінів, есе, дайджестів, конспектів першоджерел тощо): 2 бали отримують студенти, які в повному обсязі творчо опрацювали всі питання теми, вільно володіють матеріалом, вміють виокремлювати основні положення з різних джерел, структурно їх об'єднувати, аналізувати та формулювати обґрунтовані узагальнюючі висновки; 1 бал нараховується за часткове опрацювання, відсутність глибокого аналізу чи узагальнень, а також за неповне або поверхневе виконання завдань.

Методи навчання

Методи та освітні технології навчання - Дисципліна передбачає навчання через: інтерактивні лекції, практичні заняття та практико-орієнтоване навчання. Лекції надають студентам матеріали з адвокатської етики з різних точок зору, що є основою для самостійного навчання студентів. Лекції доповнюються практичними заняттями, що надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах. Практико-орієнтоване навчання передбачає опрацювання судових рішень ЄСПЛ і судів

України, актів кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури та казусів щодо застосування ПАЕ на основі реальних ситуацій. Самостійному навчанню сприятиме підготовка до лекцій, практичних занять, а також робота в невеликих групах для підготовки презентацій, що будуть представлені іншим студентам, обговорені та продемонстровані під час практичних занять щодо виконання практико-орієнтованого навчання. Під час підготовки до презентацій студенти розвиватимуть навички самостійного навчання, швидкого критичного читання, синтезу та аналітичного мислення.

Система контролю та оцінювання

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни - в процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі види контролю, як практичні завдання; тести; проєкти; реферати; есе; інші види індивідуальних і групових завдань, а також перелік питань для самоконтролю й контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни**.**

✓ **Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів** за результатами **поточного контролю** наведені у цій робочій програмі для оцінювання роботи студента на практичних заняттях (усних відповідей), виконання письмових, практичних завдань, самостійної роботи – відповідно до тематики кожного змістового модуля.

✓ **Критерії оцінювання результатів навчання (з навчальної дисципліни) на підсумковому контролі.** *Критерієм підсумкового оцінювання є досягнення студентом мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.*

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання, під час практичного заняття, тестування з теми практичного заняття	Критерії оцінювання
5 балів	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання
4 бали	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Але при викладанні

	деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань
3 бали	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
2 бали	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань
1 бал	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання
0 балів	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Експрес-контроль:

2 бали нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслити лише деякі проблеми теми.

Складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу (за темами):

Програмою курсу визначено перелік ключових термінів, що розкривають зміст кожної теми.

Студентам пропонується скласти словник основних термінів з конкретної теми на останніх сторінках опорного конспекту лекцій.

2 бали нараховуються студентам, які не лише склали повний перелік визначених термінів з конкретної теми, а й можуть вільно розтлумачити їх зміст.

1 бал нараховуються студентам, які склали неповний перелік визначених термінів з конкретної теми і не можуть їх розтлумачити без конспекту.

Ведення опорного конспекту лекції:

Опорний конспект лекції (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому стисло і системно викладено основний теоретичний матеріал у формі 15 основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лише опорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями, концепціями, проблемами, теоріями тощо.

Кожен студент повинен мати ОКЛ на лекціях і вести в ньому записи власноруч. Під час аудиторної роботи з ОКЛ студенти записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі. Під час самостійної роботи рекомендується доповнити записи лекції та завершити виконання завдань, що були зазначені в Робочій програмі навчальної дисципліни.

2 бали нараховуються студентам, які в повному обсязі самостійно і творчо опрацювали всі питання лекції і вільно володіють її змістом.

1 бал нараховується студентам, які опрацювали лише окремі питання лекції і не достатньо вільно володіють її змістом.

Підготовка творчих завдань(есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену Робочою програмою навчальної дисципліни. Головна мета есе – це самостійне розкриття студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного

положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

2 бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки.

1 бал отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

Ведення конспекту першоджерел:

2 бали отримують студенти, які опрацювали всю необхідну обов'язкову літературу, засвоїли її основні теоретичні положення, вміють їх пояснити і розтлумачити.

1 бал отримують студенти, котрі опрацювали не всю необхідну літературу, не завжди розуміють її вихідні теоретичні положення, поверхово їх пояснюють.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути: тестування за принципами ЗНО на основі комп'ютерних технологій (стандартизовані тести); контрольні роботи; проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.); реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; контрольні роботи; вирішення казусів, інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль: здійснюється на заняттях шляхом індивідуального та фронтального усного опитування, бліц-опитування; письмових самостійних робіт (есе, рефератів, написання тематичних глосаріїв тощо); ведення термінологічного словника; виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань; підготовки та захисту відповідних схем, таблиць, діаграм, графіків; розв'язання кейсів з практичних завдань та задач-казусів; аналізу та обґрунтування (чи заперечення) судових рішень; моделювання судових засідань, взаємоконтролю студентів у парах та малих групах; самоконтролю тощо.

При оцінюванні враховуються: активна та продуктивна участь при вирішенні практичних завдань; неординарний підхід у розв'язуванні практичних кейсів; активна участь у модельних іграх; якість підготовлених виступів (зміст, джерела, презентація) тощо.

Підсумковий контроль: залік у формі тестування.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **50 балів** та підсумкового модуль – контролю (залік) – **50 балів,** за **100-бальною університетською шкалою.**

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)							Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2					
Т1	Т2	Т3	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	50	100
5	10	10	6	7	6	6		

Т1, Т2 ... Т4 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Поняття «адвокатська етика».
2. Адвокатська етика в системі професійної юридичної етики.
3. Міжнародно-правові акти, що регулюють етичні основи професійної діяльності адвоката.
4. Документи Європейського Союзу, що регламентують юридичну й адвокатську етику.
5. Роль Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини та правових позицій Європейського суду з прав людини у становленні адвокатської етики.

6. Правила адвокатської етики: історіографія, значення, загальна характеристика, структура, суб'єкти, на яких поширюються ці правила.

7. Поняття, значення й система принципів адвокатської етики.

8. Незалежність і свобода адвоката в здійсненні адвокатської діяльності.

9. Дотримання законності як етичний принцип діяльності адвоката.

10. Пріоритет інтересів клієнта.

11. Неприпустимість конфлікту інтересів у здійсненні адвокатської діяльності.

12. Етика конфіденційності адвокатської діяльності.

13. Компетентність та добросовісність при виконанні доручення клієнта.

14. Повага до адвокатської професії.

15. Чесність і добропорядна репутація адвоката.

16. Вимоги до рекламування адвокатської діяльності.

17. Принцип взаємної поваги між адвокатами.

18. Дотримання принципу конфіденційності у громадській, науковій або публіцистичній діяльності адвоката.

19. Принципи поведінки адвоката у соціальних мережах.

20. Принцип добросовісності під час виконання доручення клієнта.

21. Принципи етичної поведінки адвоката з судом та іншими учасниками судового провадження.

22. Принципи етичної поведінки адвоката з органами досудового розслідування й адміністративної юрисдикції

23. Принципи етичної поведінки адвоката з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування.

24. Дилема свободи морального вибору в адвокатській діяльності.

25. Основи етичних відносин адвоката з клієнтом.

26. Дотримання принципів законності, неприпустимості конфлікту інтересів, конфіденційності, компетентності й добросовісності, а також інших етичних принципів на стадії прийняття та виконання адвокатом доручення клієнта.

27. Етична проблема вибору правової позиції у справі та узгодження її з клієнтом.

28. Етичні засади прийняття доручення клієнта кількома адвокатами, адвокатськими бюро, об'єднаннями.

29. Етичні аспекти відносин адвоката з клієнтомюридичною особою.

30. Етичні аспекти відносин адвоката з недієздатним (обмежено, частково дієздатним) клієнтом.

31. Етичні аспекти здійснення захисту за дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги, або в разі залучення захисника для проведення окремої процесуальної дії.

32. Особливості етичних відносин адвоката з довірителем у різних видах і стадіях судочинства.

33. Етичні аспекти роботи адвоката з довірителем на стадії укладання договору про надання правової допомоги.

34. Етичні аспекти виконання доручень у кримінальних справах: прийняття доручення, встановлення розміру та порядку внесення гонорару, обрання правової позиції по справі та узгодження її з клієнтом.

35. Етичні аспекти виконання доручень у цивільних справах: прийняття доручення, встановлення розміру та порядку внесення гонорару, обрання правової позиції по справі й узгодження її з клієнтом.

36. Етичні аспекти прийняття доручення клієнта кількома адвокатами, адвокатським бюро, об'єднанням.

37. Етика інформування клієнта про хід виконання доручення.

38. Етичні обов'язки адвоката при виникненні конфлікту інтересів під час виконання договору про надання правової допомоги.

39. Поняття конфлікту інтересів у діяльності адвоката на стадії укладання договору про надання правової допомоги.

40. Особливості застосування правил щодо конфлікту інтересів у відносинах з клієнтом-юридичною особою.

41. Етичні й правові проблеми спілкування адвоката із судом.

42. Захист і обвинувачення: етичні аспекти взаємодії адвоката і прокурора на різних стадіях кримінального провадження.

43. Етика взаємовідносин адвоката з іншими учасниками судового провадження.

44. Етичні аспекти відносин адвоката з державними органами: практичні проблеми.

45. Етичні аспекти взаємовідносин адвоката з органами та посадовими особами, які уповноважені здійснювати виконання судових рішень.

46. Етичні проблеми взаємовідносин адвоката з органами адвокатського самоврядування.

47. Етичні основи взаємовідносин між адвокатами: теоретичні й практичні аспекти.

48. Допустимі форми реагування адвоката на незаконні або неетичні дії іншого адвоката.

49. Європейські стандарти взаємовідносин між адвокатами.

50. Проблема дотримання норм адвокатської етики в громадській, науковій та публіцистичній діяльності адвоката.

51. Дотримання норм адвокатської етики при використанні мережі Інтернет: проблемні питання.

52. Адвокатське бюро, адвокатське об'єднання як суб'єкти відносин щодо забезпечення дотримання правил адвокатської етики.

53. Етичні аспекти дотримання Правил адвокатської етики при використанні мережі Інтернет.

54. Інститут відповідальності адвоката: позитивна та негативна юридична відповідальність.

55. Особливості адміністративної відповідальності адвоката.

56. Цивільно-правова відповідальність адвоката.

57. Галузеві різновиди санкцій, які можуть бути вжиті до адвоката.

58. Проблемні питання ініціювання дисциплінарної відповідальності адвоката.
59. Аналіз стадій дисциплінарного провадження щодо адвоката.
60. Процедурні аспекти оскарження рішення у дисциплінарній справі.

Зарахування результатів неформальної освіти

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивченні навчальної дисципліни – участь у неформальній/інформальній освіті

Зарахування результатів неформальної освіти здійснюється на основі Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти - https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity

Рекомендована література

Основна

1. Діхтярь А.В., Овчаренко О.М, Адвокатська етика у соціальних мережах: проблемні аспекти. *Порівняльно-аналітичне право,* 2020. № 1. С. 612-616.
2. Модельний кодекс правил професійної поведінки МАЮ. Americanbar.org: інформаційний
портал. URL:http://www.americanbar.org/groups/professional_responsibility/publications/model_rules_of_professional_conduct / model_rules_of_professional_conduct_table_of_contents.htm
3. Остафійчук, Л. А. (2020). Етичні аспекти укладення договору про надання правової 3опомоги адвокатом. Форум Права, 61(2). 41–55.
4. Остафійчук Л.А. Про гонорар успіху адвоката. *Юридичний науковий електронний журнал*, 2022. № 11. С. 736-740. URL: http://lsej.org.ua/11_2022/178.pdf
5. Шевердін М. Основні принципи адвокатської етики. Асоціація правників України.URL: http://uba.ua/ukr/news/4919/
6. Остафійчук Л.А. (2023). Конфіденційність адвокатської діяльності. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право,* 2 (80), 246-252.
7. Остафійчук Л.А. Цифровізація діяльності адвоката як спосіб захисту прав клієнта на професійну правничу допомогу в умовах воєнного стану. Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 11 листопада 2022 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.) [та ін.] ; НУ «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2022. – 488 с. С. 66-70. ISBN 978-966-928-843-1 URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6300
8. Остафійчук Л.А. Чи порушує вказівка на геолокацію у соціальних мережах принцип конфіденційності адвокатської діяльності? *Актуальні проблеми судового права*: матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Харків, 21 квітня 2023 р.) / Відпов. ред.: Л. М. Москвич. Харків : Юрайт, 2023. 420 с. С. 139-143.

9. Остафійчук Л.А. Використання адвокатами штучного інтелекту при наданні професійної правничої допомоги. *Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (14 грудня 2023 р.)* / редкол. : Т. В. Вільчик та ін. Харків : НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2024. 268 с. С. 95-97. https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9058
10. Бакаянова Н. М. Адвокатська етика. Методичні вказівки для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D8 «Право» / 081 «Право». / Н. М. Бакаянова / Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса, 2025. – 61 с. – Режим доступу: https://hdl.handle.net/11300/30462
11. Професійна етика та академічна доброчесність : навч.-метод. посіб. для здобувачів фахової передвищої освіти галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» / уклад. Кирилюк А.В., Галупова Л.І., Бааджи Н.П.; Академічний фаховий коледж ОНЮА. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2025. 110 с. https://doi.org/10.32837/11300.32400
12. Остафійчук Л.А. Ідемнітет адвоката. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2025р., Чернівці)/редкол.: О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2025. 776 с. С. 138-142. https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13027/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%
d0%bd%d0%b8%d0%ba%2031.10.2025.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Додаткова

1, Матвієнко В., Коновалов В. (2023). Порівняння основних аспектів дотримання адвокатської етики в мережі Інтернет. Досвід Польщі та України. *Актуальні питання у сучасній науці*, (1 (7)).
2. Жуковська, О. Л. (2022). Генезис правил адвокатської етики.
3. Денисовський М. Д., Сівіцька Г. Є. (2023). Професійна етика адвоката. *Галицькі студії: Юридичні науки*, (2), 17-21.
4. Завадський А. А. (2020). Інформаційна та кібербезпека адвокатської діяльності: теоретичні та практичні аспекти (досвід США). *Порівняльно-аналітичне право*, (1). 321-323.
5. Заборовський В., Манзюк В., Копча І. (2023). Співвідношення категорій «право» і «мораль» в контексті здійснення адвокатської діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, *2*(77), 270-275.
6. Остафійчук Л.А. Міжнародні стандарти конфіденційності адвокатської діяльності. Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє: матер. XI Міжнар. наук.-практ. конф.: (м. Одеса, 12 листопада 2021 р.) / редкол.: Н.М. Бакаянова (гол.) та ін. - Одеса: Фенікс, 2021. 672 с. С. 588–592. URL:https://archer.chnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3182
7. Остафійчук Л.А. Перспективи адвоката як медіатора. Collection of theses of scientific and methodical reports of scientific and pedagogical internship/ February 7 - March 11, 2022. P. 15-18

URL:https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4447/tezu_.pdf?sequence=1&isAllowed=y
8. Остафійчук Л. Проблема моральної оцінки справ адвокатом у період воєнного стану в Україні. Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 16 грудня 2022 р.) С. 59-62 URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6730
9. Остафійчук Л.А. Професійні етичні якості адвоката очима студентів: п'ять років потому.*Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матер. XIII А288 Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 10 листопада 2023 р.)* / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), Є. С. Хижняк, О. Г. Свида [та ін.]. - Одеса : Юридична література, 2023. - 532 с. С. 317-320. https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8784
10. Остафійчук Л. А. Розумність адвокатського гонорару. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє* : матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 8 листопада 2024 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, О. М. Кравченко [та ін.]. - Одеса : Юридична література, 2024. - 936 с. С. 109-111. ISBN 978–966–419–444–7
11. Остафійчук Л.А. Підтвердження повноважень адвоката в цифрову епоху: пастки судового формалізму. Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. – Одеса : Юридична література, 2025. – 664 с. С. 66-72.URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/13153

Інформаційні ресурси

1. Сайт Європейського суду з прав людини: https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c
2. Сайт Венеціанської комісії: https://www.venice.coe.int/webforms/events/
3. Сайт Конституційного Суду України: http://www.ccu.gov.ua/
4. Сайт Судової влади України: https://court.gov.ua/
5. Сайт Верховної Ради України: https://rada.gov.ua/
6. Сайт Міністерства юстиції України: https://minjust.gov.ua/
7. Сайт Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури – org https://vkdka.org/
8. Сайт Національної асоціації адвокатів України – http://www.unba.org.ua/
9. Сайт Офісу Генерального прокурора України – https://www.gp.gov.ua/ua/index.html
10. Проект «Відкритий Суд»: http://open-court.org/

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- *допускається за умови* дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- *не допускається* використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- *додаткові обмеження чи вимоги* щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.